

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Ney Ákos
Cím: A budai Várról
Forrás: Építő Ipar - Építő Művészet
Bp. (Hely) 1917. VIII. 23. (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1917"

A budai Várról.

Sokat és joggal panaszkodunk amiatt, hogy szép, ifjú fővárosunknak kevés a műtörténelmi jellegű és becsű régi része. Igaz egyrészt, hogy nem is igen volt, másrészt azonban a meglévő kevés műemlék és szebb régi városrész a magunk bűne, nemtörődömsége és hozzá nem értése miatt ment tönkre a körültekintés nélkül való új építkezések által. Annál jobban kellene megbecsülnünk a Várat, mely a legutóbbi napokban is történelmi szerepet játszott, mikor a koronázás szertartásának képezte gyönyörű és méltó keretét.

Ez az alkalom is rá kell, hogy terelje a figyelmünket a Várra, hogy legalább mai állapotában őrizzük meg tovább is, mert bizony avatatlan kezek már eddig is sokat rontottak rajta.

Növeli a Vár fontosságát az udvari élet fölélénykülésének biztos reménye, ami egyúttal a Vár életének is új korszakát nyitja meg.

Hogy a figyelem, törődés, megbecsülés nem mind magától értetődő, természetes dolog, arra sajnos igen sok körülmény és jelenség figyelmeztet, ha a Várban körültekintünk. Mulasztások, mondhatnám bűnök el nem tüntethető és nem reparálható nyomai ötlenek lépten-nyomon szemünkbe s fokozzák az érdekelt vezető körök iránt érzett nagyfokú bizalmatlanságunkat. Szinte érthetetlen, hogy ma, mikor hál' Istennek a művészetek, a lakásberendezés, az architektúra s maga a városrendezés iránt a közönség szélesebb rétegeiben érdeklődéssel, sőt több-kevesebb hozzáértéssel találkozunk, akkor azok, akiknek az hivatásuk és kötelességük, mesterségük volna, bürokratikus copfok és paragrafusok között tapossák a művésziatlanság, sablonosság régi, helytelen útját.

Csak röviden s csak a legszembeötlőbb hibákat vizsgálva, legelső sorban a Várnak a térképekbe bejelölt s helyenkint már a valóságban végrehajtott, úgynevezett „városszabályozását” kell meglátnunk. Ennek estek áldozatul a várkapuk, melyek, ha valami nagyobb művészi becsük nem is volt, mégis hozzátartoztak a Vár karakteréhez. De ezenfelül a berajzolt jövődó utcavonalakból s a már kiépített járdaszegélyekből megdöbbenéssel látjuk azt, hogy a szabályozást egész egyszerűen úgy vélik megoldhatónak, hogy a görbe utcákat léniaegyenesre kihúzzák, keresztbe megint egyenes utcákat nyitnak, szóval a József-, vagy a Ferencváros sivár képét akarják a Várra is ráerőltetni. Nem kell ma már külön hangsúlyozni a görbe utcák jogosultságát, kivált ott, ahol, mint a Várban, azokat a terepalakulatok is megokolták teszik. Általában változatossá, élénkebbé teszik a város képét s ma már egészen új utcákat s tereket is ilyenformán létesítenek.

Ezzel szemben azonban senki sem törődött azzal, hogy a legutóbb épült új házakat megfelelőbb fronttal létesítsék. Ez történt a Dísz-téren, a honvédszobor mögött épült, új bérházon. Az ezen a helyen állott gyönyörű kis Marcibányipalotára jobb vissza sem emlékezni; de ha már új épületnek kellett a helyére kerülni, azt már igazán úgy a térnek, mint az Uri-utcának megfelelő szabályozásával kellett volna megépíteni. Így ma az Uri-utcának sarkos, szűk betorkolásán már nem igen lehet segíteni. Még durvább az Uri-utca egy másik új bérházának esete, melyet a lebontott, régi ház helyén úgy építettek meg, hogy egyik sarka egy méterrel beáll az utca járdájába. Viszont az egyébként igazán stylusosnak és szépnek ígérkező új állami levéltár építéskor meg tekintetbe vették a jövődó szabályozó vonalat, ami azt jelenti, hogy a Bécsikapu-tér szép, kis régi házait le kell bontani, tehát a Várnak legszebb terét is agyon fogják szabályozni.

háziyomda 1917.

Közp. n) Fenyegetik a Vár jellegét az ott építeni szándékolt új miniszteriumok és középületek is. Távolról sem akarjuk elvitatni, hogy középületnek alkalmasabb hely kevés van a Várnál, de középületet is csak olyan helyen és stylusban volna szabad építeni, hogy egyetlen egy, a Vár képéhez jellegzetesen hozzátartozó kis házacska se essék áldozatul vagy eredeti hatásában ne zavartassék.

A Vár „vár“-karakterével függött össze az utcák meglehetősen szűk volta, amin talán helyenkint segíteni is kellene. A tervezett szabályozásban persze azt látjuk, hogy a meglevő egy-két szélesebb utca szélességét redukálni akarják; a Fortuna-utcát is meg akarják szűkíteni s az Uri-utcának a Szentháromság-utca előtti kis levegőt nyújtó kiszélesedését is be akarják építeni, ahelyett, hogy inkább néhány fát és bokrot ültetnének oda.

Nagyon csínján kellene bánni az új építkezésekkel, mert amit eddig ezen a téren láttunk, az több, mint siralmas. A Vörös Kereszt dísztéri háza, a vele szemközt levő bérház, az Uri-utca és Tárnok-utca új épületei, nem tekintve, hogy felhőkarcoló magasságukkal kirínak a környezetből, gipszes, kietlen bérkaszánya formájukkal nagyon-nagyon rontják az egész Vár képét, hangulatát.

Rá kell mutatnunk arra is, hogy a régi házak rendbehozatala, restaurálása, átépítése is igen sok kívánni valót hagy. És sajnós, megint ki kell emelnünk, hogy a rossz példával itt is a község megy elül! Példaképpen hozom föl az elüljárósági célokra megvett, s a Szentháromság-tér sarkán álló két kis házat, melyet úgy állítottak helyre, hogy az utolsó kis városban is több a műízlés. De látunk másutt is gipszet, műkövet stb. úgy, hogy az ember azt óhajtja, bár maradt volna meg inkább minden a régi állapotában.

Nem akarom a szomorú fölsorolást folytatni; inkább arra térek át, milyen eszközökre volna szükség a Vár jövőjének érdekében. Ehhez a ponthoz érkezve azt óhajtom legjobban hangsúlyozni, hogy legfontosabb és legsürgősebb

volna *tervpályázatot* rendezni a Vár szabályozó tervére, mely fölött azután természetesen nagyobb, művészekkel s a műemlékek országos bizottságának kiküldöttjeivel kiegészített bizottság döntene. A szabályozásnak magától értetődőleg ki kellene terjeszkednie arra, hogy mely épületeket, illetőleg mely épületcsoportokat kell változatlanul megtartani, hol s milyen terjedelemben helyezhetők el középületek, s végül arra, hogy a már elkövetett hibák hogyan volnának orvosolhatók. Például a kirivóbb épületek homlokzatát a lehetőséghez képest át kellene alakítani, a Dísz-téren a Vörös Kereszt s a szemben álló ház között esetleg valamely kapuzatos építmény volna létesíthető, hogy ez a két modern épület el legyen szigetelve a Vár régi, ódon részétől stb.

Szükséges volna továbbá egy állandó s a jelzethez hasonló összetételű bizottság, mely az új építkezések s restaurálások terveit bírálná meg. Itt főszempontként kellene szerepelnie annak az elvnek, hogy a bástyai frontokon egyemeletesnél magasabb házakat nem szabad építeni.

Ahogy a hibák sorát lehetett volna folytatni, éppen úgy lehetne a segítség jövő eszközeit is még nagyon részletesen kifejteni; célom azonban most csak az, hogy a közönség, valamint az érdekelt intéző körök figyelmét a Várra főlhívjam. Bízom azonkívül erősen abban, hogy a Vár eddigi helyzeténél fogva és kialakultsága folytán, valamint az udvar otléte által kereskedelmi s közlakóhelylyé nem változik, folyton szaporodó magánpalotái és házai s a középületek által intim előkelő jellege megmarad. Mindenekfölött remélem végül, hogy a közönség, valamint a hatóság részéről a jövőben nagyobb figyelemben, megértésben és szeretetben részesül majd a Vár s ennek révén képesek leszünk régi karakterét megőrizni, az elkövetett hibákat orvosolni s a jövő fejlődés irányát a helyes mederben tartani.

Mej Ákos.